

De afschaffing van het verplichte procuraat per aanstaande maandag, zal wel wat praktische problemen veroorzaken. Al beloven rechtbanken en hoven de eerste tijd coulant te zijn met verkeerd (niet: te laat) ingediende stukken, de redactie geeft na het vorige nummer¹ nog eenmaal een erkend procureur het woord om te wijzen op mogelijke valkuilen.

Afschaffing procuraat per 1 september (2)

De procureur is uitgerold

Peter von Schmidt auf Altenstadt
advocaat te Den Haag

Bij de wet van 20 maart 2008, *Stb.* 2008, 100, is ingaande 1 september 2008 a.s. (nog) niet de verplichte procesvertegenwoordiging geschiedenis, maar wel de noodzaak van dubbele rechtsbijstand in civiele procedures. De procureur is niet meer van deze internettijd; hij is een voor burger en bedrijven kostbare en onnodige tussenschakel geworden. Van meerdere kanten is gewaarschuwd voor een werklasterverhuizing van de advocatuur naar de rechterlijke organisatie, en voor een verplaatsing van kosten, doordat tegenover het wegvallen van procureurskosten de griffiekosten zouden worden verhoogd. De beloofde substantiële lastenverlichting voor burger en bedrijven is evenzeer weinig waarschijnlijk, omdat veel van het werk dat thans nog door een procureur wordt verzet, straks toch door een advocaat zal moeten worden gedaan.³

Een van de knelpunten bij de invoering, de inning van de griffiegelden, is losgekoppeld van de afschaffing van het procuraat. Gehoopt wordt in 2009 een griffiegeldenstelsel van een beperkt aantal categorieën (thans 38!) met heffing aan de poort in te voeren. Dat zal erop neerkomen dat griffiegeld vóóraf betaald moet zijn op straffe van niet-ontvankelijkheid, indien een herkansingsmogelijkheid om alsnog te betalen ongebruikt blijft (vgl. art. 8.41 Awb). Intussen zullen de gerechten zich waarschijnlijk behelpen met acceptgiro's, straks mogelijk met elektronische facturen, waar veel advocaten van buiten het arrondissement geen rekening-courant bij het betreffende gerecht zullen aanhouden.

Digitale half-track

Het bestaande artikel 33 Rv, over de indiening van stukken ter griffie, is thans omgebouwd teneinde een kader te scheppen voor de elektronische communicatie. Verzoeken en mededelingen kunnen ook elektronisch worden gedaan, indien van deze mogelijkheid voor het desbetreffende gerecht blijkt uit een voor dat gerecht vaststaand procesreglement. Omgekeerd geldt hetzelfde

de als de geadresseerde kenbaar heeft gemaakt dat hij daarvoor langs de elektronische (snel)weg bereikbaar is. Dat geldt dan wel voor de gehele duur van de procedure, tenzij de geadresseerde meedeelt dat hij haar wijzigt of intrekt.

Een en ander geldt ook voor de indiening van processtukken ter griffie en verzending van processtukken door de griffier. Verzendingen die voor 24.00 uur van de laatste dag van een lopende termijn zijn ontvangen, gelden als binnen de termijn ingediend. De rechtbanken en hoven hebben er evenwel voor gekozen de elektronische communicatie (vooralsnog?) te beperken tot verzoeken en mededelingen.

Alle rechtbanken gebruiken hiertoe eensluidende B-formulieren die uit het gebruik(svriendelijke (nieuwe) Roljournaal 2.0 kunnen worden gehaald en digitaal in het Roljournaal kunnen worden ingediend. De indiener krijgt dan een ontvangstbevestiging op zijn e-mailadres. B-formulieren mét bijlagen, bijvoorbeeld conclusies, dienen tijdig per post te worden verzonden naar of bij de Centrale Informatie Balie (CIB) te worden afgegeven. Als een van kantooradres voorziene en gefrankeerde retourenveloppe alsmede een kopie van de eerste pagina van de conclusie worden meegestuurd, zal die kopie voorzien van een ontvangststempel door de rechtbank per post worden geretourneerd. De hoven werken op vergelijkbare wijze, maar dan met H-formulieren en, voor zover

1 Willem Heemskerck, 'Zorgen voor morgen', *Advocatenblad* 2008-11, p. 462-465.

2 Von Schmidt is (nu nog) kantoorprocureur bij de Haagse vestiging van Houthoff Buruma.

3 In een 'vorig leven' noemde ik het procuraat een privatisering *avant la lettre* en suggereerde een modernisering van het instituut in plaats van afschaffing (*Advocatenblad* 2000 p. 357: Virtueel 'rollen'). Het zou hebben volstaan het verplicht

karakter en de arrondissement gebondenheid te ontnemen; dan had de procureur als *vrijwillig* instituut kunnen worden ingezet, zoals ook vaak de gedaagde in het kort geding doet (art. 255 lid 2 Rv). De nietigheden rond niet of onjuiste procureurstelling waren toch al opgeruimd met ingang van 1 januari 2002 (zie bijv. art. 123, 124 Rv). Maar het heeft niet zo mogen zijn.

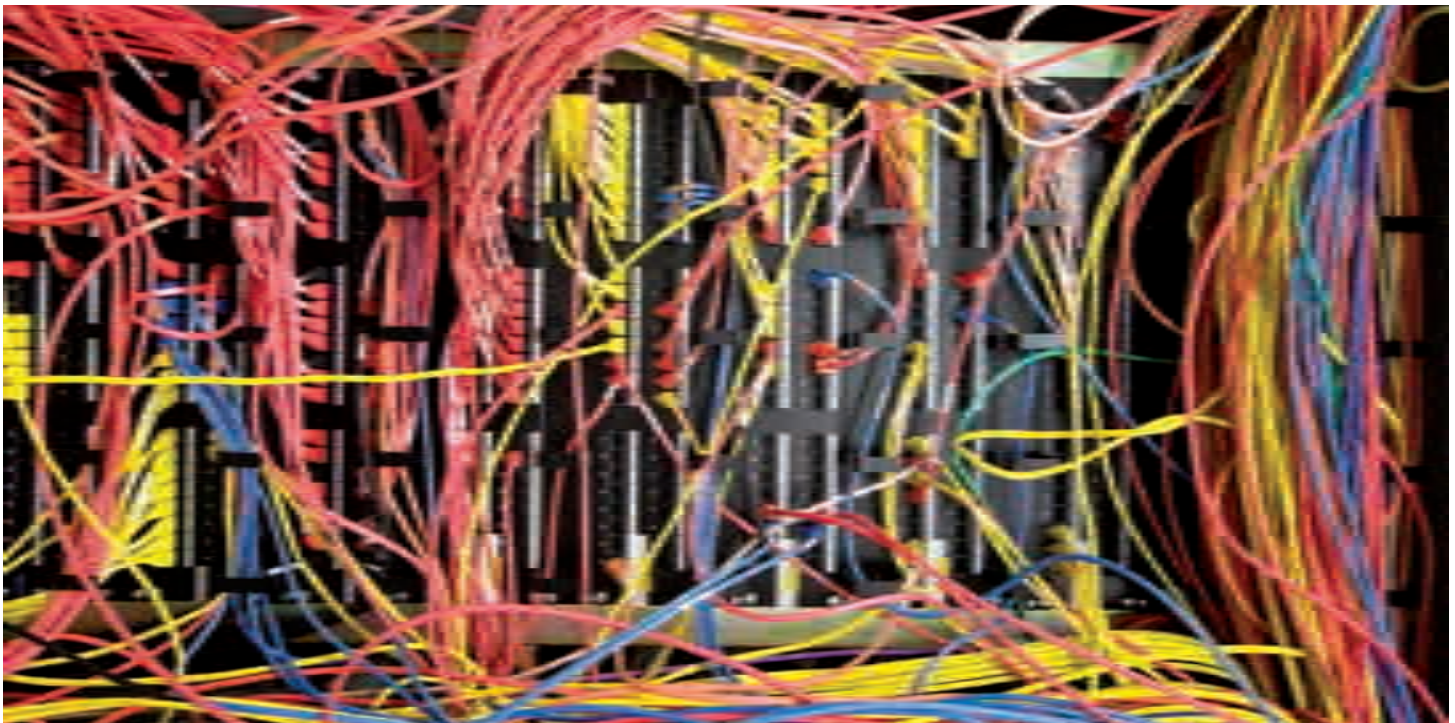

Foto: Goos van der Veen/Hollandse Hoogte

bekend, zonder ontvangstbevestiging van de bijlagen.

Andere dan vanuit het Roljournaal ingevulde en verstuurd formulieren worden na 1 september niet (meer) geaccepteerd. Faxberichten zijn alleen bij uitzondering toegestaan. De rechtbanken beloven in de eerste weken begrip te zullen tonen voor de aanpassingsperikelen, de hoven zijn zelfs tot 1 januari 2009 bereid verkeer (niet: te laat!) ingediende stukken te accepteren. Ook in dit nieuwe systeem blijft de advocaat verantwoordelijk voor het informeren van de wederpartij; via het Roljournaal krijgt deze immers niet (automatisch) bericht inzake de formulieren die, met of zonder bijlagen, zijn ingediend.

Roljournaal

Het, werkelijk prachtige, Roljournaal is een kosteloze service van de Rechtspraak voor advocaten en medewerkers van advocatenkantoren. De rolgegevens worden dagelijks ververs en zijn in beginsel zeven dagen per week in te zien via <http://loket.rechtspraak.nl>. Voor toegang zijn een persoonsgebonden BalieNetcertificaat en een autorisatie (gebruikersnaam en wachtwoord) nodig. De gebruiker kan binnen de zaken van het *eigen* kantoor ter plaatse vrij zoeken op advocaat, partij, zaaknummer en roldatum. Andere zaken (niet-eigen of van

Voor de rechtbank en het hof is er vanaf september maar één advocaat en dat is de advocaat die zich heeft gesteld, ook als dat de voor een partij gestelde procureur is

kantoorgenoten in andere vestigingen) kunnen geraadpleegd worden door te zoeken op zaaknummer. Van opgevraagde zaken kunnen de partijgegevens en de zaakshistorie worden bekeken, van

de zaken (alleen) van het eigen kantoor wordt zelfs het geldelijk belang vermeld. Observeren kan, als men het zaaknummer kent; als dat (nog) onbekend is, kan dat ook op partijnaam, maar dan moet je wel de (eerst)dienende dag kennen; op roldata kan zes weken terug en vier weken vooruit worden gezocht. Knelpunt bij het zoeken op partijnaam kan zijn dat die gegevens niet volgens standaard worden ingevoerd door griffiemedewerkers.

Voor de rolafdeling van het advocatenkantoor ten slotte kan speciaal een Kantoorcertificaat worden aangemaakt; dit certificaat is niet persoonsgebonden en kan bij meerdere kantoormedewerkers tegelijk op de computer worden geïnstalleerd, met dien verstande dat wel voorafgaande autorisatie (en daarmee identificatie) door een aan het betreffende kantoor verbonden advocaat nodig is.

De hoven zijn tot op heden nog niet

Meer informatie

Voor alle verdere informatie over de afschaffing van het verplichte procuraat kunnen advocaten terecht op:

- *Balienet*, van de Nederlandse Orde van Advocaten (<https://www.balienet.nl/advocaten/default.asp>); hier is onder meer het overgangsrecht te vinden;
- www.roljournaal.nl, na 1 september: <http://loket.rechtspraak.nl>; advocaten moeten regelen dat zij hiertoe toegang krijgen;
- www.rechtspraak.nl (zoeken op 'procuraat'), alwaar ook procesreglementen te vinden zijn.

‘in de lucht’, maar beloven dat per 1 september aanstaande wel te zullen zijn, op <http://loket.rechtspraak.nl>, onder ‘hofjournaal’. De kantongerechten houden vast aan hun eigen informatiesysteem omdat daar een fysieke rolzitting nodig blijft waar partijen in persoon kunnen verschijnen en zelfs mondeling kunnen concluderen (art. 82 leden 1 en 2, 84 leden 2 en 3 Rv; art. 4.4 en 4.5 Rolregeling Kantonssectoren).

Technicalities

Enkele technische onderwerpen verdienen de komende tijd bijzondere aandacht. Het rechtsmiddel van verzet, appèl of cassatie kan (alléén) voor uitspraken die dateren van vóór 1 september 2008, nog steeds op de voet van art. 63 lid 1 Rv betekend worden aan het kantooradres van de in de uitspraak vermelde procureur, ook als betekening ná die datum plaatsvindt (art. LVIII lid 2). Voor uitspraken die dateren van ná 1 september 2008 kan niet meer worden betekend aan het adres van de procureur; dat kan alleen nog aan het kantoor van de – in de uitspraak als zodanig aangeduide – advocaat, ook als deze door de behandelend advocaat is ingeschakeld voor de rolbehandeling; in dat geval kan de betekening op de voet van art. 63 lid 1 Rv dus niet meer (óók) aan het adres van de behandelend advocaat geschieden. Ten aanzien van vergoedingen van handelingen verricht door procureurs vóór 1 september 2008 blijft het oude recht van toepassing; dat is belangrijk in toevoegingszaken, waarin na invoering van de wet niet langer een procureursvergoeding zal worden betaald.⁴

Intussen hebben alle gerechtshoven besloten met ingang van 1 september 2008 de dinsdag als roldag aan te houden, met als inlevertijdstip 10.00 uur. Indien een appèldagvaarding voor 30 juli 2008 is uitgebracht tegen een roldatum die niet op een dinsdag valt, maar tot 1 september 2008 een reguliere roldatum was voor het betreffende hof (bijv. de donderdag voor Amsterdam en Den Haag), kan de zaak toch worden aangebracht tegen de in die dagvaarding vermelde eerstdienende dag, maar zal de zaak niet verder worden behandeld en worden aangehouden tot de eerstvolgende rolzitting op de dinsdag. Een herstelexploot is derhalve niet nodig, en waarschijnlijk zelfs niet eens geoorloofd, omdat dat exploot niet strekt tot herstel van een gebrek in de zin van art. 120 lid 2 Rv; dankzij

De justitiabelen moeten kunnen rekenen op weledelgestrengte welwillendheid opdat zij gehoord worden, ook als de procedure wat minder ordelijk verloopt

de overgangsbepaling 11.3 in het landelijk procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de gerechtshoven (*Stcr.* 30 juli 2008, 145) is immers gedagvaard tegen een correcte roldatum waarop het hof zitting houdt (vgl. HR 25 januari 2008, NJ 2008, 67).

Overlaten aan advocaat ter plaatse

Verwarring bestaat over de mogelijkheid om de rolbehandeling over te laten aan een ‘advocaat ter plaatse’, evenals over de consequenties daarvan. De procureur bestaat immers na 1 september 2008 niet meer, en die afschaffing heeft onmiddellijke werking. Art. LVIII bepaalt dat de op die datum in een zaak voor een partij gestelde procureur wordt beschouwd als de in deze zaak voor die partij gestelde advocaat. Voor rechtbank en hof is er vanaf dat moment maar één advocaat en dat is de advocaat die zich heeft gesteld. Als de procureur zich niet per zaak en per formulier (wijziging advocaat) onttrekt en de zaaksinhoudelijke advocaat zich niet stelt in de plaats van de voormalige procureur, wordt voortaan enkel nog gecorrespondeerd met deze procureur, die als advocaat in het (rol)systeem wordt geregistreerd en die als enige met betrekking tot de betreffende zaak toegang heeft tot het Roljournaal en dus rolberichten naar de gerechten kan mailen en informatie ontvangt over rolbeslissingen en rolstand.

De behandelend advocaat zal wel op rolnummer zijn zaak kunnen (blijven) volgen. Op landelijk niveau zijn (nog) geen afspraken gemaakt over de aanduiding – in dagvaardingen, verzoekschriften en Roljournaal – van de advocaat die daartoe aangezocht op vrijwillige basis de rolbehandeling verzorgt. Een ‘rolwaarnemerscertificaat’ is vooralsnog toe-

komstmuziek. De toenmalige bewindsvrouw W. Sorgdrager liet in haar brief van 24 maart 1998 aan de Tweede Kamer nog wél ruimte voor de vertegenwoordiging van een ‘waarnemer ter plekke’. Eenieder kan dan telkens afwegen wat in een situatie de meest goedkope en veilige weg van procederen is, aldus toen nog de minister.

Die meerwaarde van de inschakeling van een advocaat voor de rolbehandeling is er, zeker in de nabije toekomst, nog steeds. Voor inwilliging van verzoeken om uitstel van een roltermijn of comparitie-/pleitdatum zullen rechtbanken en hoven een streng criterium hanteren; de eenduidige interpretatie van het rolreglement zal sowieso leiden tot stringente toepassing. Dat betekent dat uitstelverzoeken ruim voor de roldatum moeten worden ingediend, teneinde voldoende tijd te hebben om in geval van weigering het processtuk nog tijdig te kunnen indienen. Maar dat processtuk (met B- of H-formulier) kan niet digitaal worden ingediend, dus alleen door bezorging per post of anderszins. Bij verzending per post bestaat het risico van vertraging en heeft men – in beginsel – geen ontvangstbewijs. Als per abuis het verkeerde (B- of H-)formulier wordt gebruikt of het juiste formulier op de verkeerde wijze wordt aangebracht, bestaat het risico dat na de coulanceperiode deze B-formulieren zonder melding terzijde worden gelegd. Overigens belooft de Rechtbank Rotterdam foutief ontvangen B-formulieren te zullen retourneren aan de advocaat.

Overspoeld

De griffie van de rechtbanken en de hoven zullen worden overspoeld met telefonische vragen om informatie. De logistieke afwikkeling zal de komende tijd de nodige problemen geven, in elk geval zolang een vlekkeloos werkend elektronisch berichten- en documentenverkeer – ook voor processtukken – niet is zeker gesteld.

Vele goedwillenden helpen mee het complexe (en kostbare) prestigeproject voor Justitie de lucht in te krijgen, en te houden. Laten al die raadsheren, rechters en advocaten zich blijven realiseren dat het wegvallen van de tussenschakel van de procureur bedoeld is om de procesvoering voor de burger en bedrijven te vereenvoudigen. De justitiabelen mogen dan ook van deze operatie niet het kind van de rekening worden. Zij moeten kunnen blijven rekenen op een weledelgestrengte welwillendheid opdat zij gehoord worden, ook als in het veranderingsproces de procedure wat minder ordelijk verloopt door de afschaffing van het procuraat.

⁴ Volgens de minister zal dat een besparing van 1 miljoen euro op jaarbasis opleveren, omdat hij verwacht dat de behandelend advocaat het werk van de procureur er voortaan wel gratis bij zal doen.